

Om Post-Sparekasse-Systemer.

Af Postexpedient **Theodor Faber.**

Ved Mødet i «Nationaløkonomisk Forening» den 4. April d. A. havde jeg ønsket at give en kort Fremstilling af et Mærke-System, foreslaaet af Dr. Ratkowsky i Wien, hvilket er grundforskjelligt fra mit, samt at antyde, hvorledes jeg mente at det Fortrin med Hensyn til let Regnskabsføring, som jeg maa erkjende, at dette — ved Siden af Mangler og Ulemper — har forud for mit, kan overføres derpaa, hvis det Dristige i Dr. R.'s Idé kan bestaa for Sagkyndiges Kritik.

Da Forholdene forhindrede denne Fremstilling paa Mødet, har jeg modtaget den ærede Redaktions Tilbud om, at lade den fremkomme her, saa meget hellere, som jeg har faaet Lejlighed til nærmere at udvikle min Tanke. Redaktionen af «Oesterreichische Oekonomist» har nemlig tilsendt mig sit Blad af 17. Marts d. A., som indeholder en Artikel, hvori mit Forslag i «Tidsskrift for Postvæsen» Novbr. 1877 refereres, men Dr. Ratkowskys Plan for 1872 fremhæves som ubetinget mere praktisk. Tilsendelsen har jeg betragtet som Opfordring til en Udtalelse derover*).

Efter Dr. R.'s Forslag skal der udstedes Sparemærker fra 10 kr. til 10 fl., men disse ville alene være at erholde paa Postanstalter og maa der indklæbes, som Bevis for det kontante Indskud. Hensigten med Mærkerne er altsaa kun en Regnskabskontrol. Ny, forandrede, Mærker skulle gjøres gjældende ved hvert Aars Begyndelse, fra hvilken Tid de give Rente. Ved Kjøb maa altsaa den paaløbne Rente tillægges den nominelle Værdi. Indklæbningen skal ske i Sparekassebøger, hvis Blade ere inddelte hver i 5 Kupons med 3 Hoved-Rubriker: den første til et Mærke, den anden til Indtegning af Opsigelse, den tredje til Notering af sket Udbetaling. Ejerens Navn skal anføres paa et Blad foran i Bogen, men denne eller dens Indhold skal ikke

*) Denne har jeg sendt, og den er optaget i Bladet af 28. April og 5. Maj.

Om Post-Sparekasse-Systemer.

Af Postexpedient **Theodor Faber.**

Ved Mødet i «Nationaløkonomisk Forening» den 4. April d. A. havde jeg ønsket at give en kort Fremstilling af et Mærke-System, foreslaaet af Dr. Ratkowsky i Wien, hvilket er grundforskjelligt fra mit, samt at antyde, hvorledes jeg mente at det Fortrin med Hensyn til let Regnskabsføring, som jeg maa erkjende, at dette — ved Siden af Mangler og Ulemper — har forud for mit, kan overføres derpaa, hvis det Dristige i Dr. R.'s Idé kan bestaa for Sagkyndiges Kritik.

Da Forholdene forhindrede denne Fremstilling paa Mødet, har jeg modtaget den ærede Redaktions Tilbud om, at lade den fremkomme her, saa meget hellere, som jeg har faaet Lejlighed til nærmere at udvikle min Tanke. Redaktionen af «Oesterreichische Oekonomist» har nemlig tilsendt mig sit Blad af 17. Marts d. A., som indeholder en Artikel, hvori mit Forslag i «Tidsskrift for Postvæsen» Novbr. 1877 refereres, men Dr. Ratkowskys Plan for 1872 fremhæves som ubetinget mere praktisk. Tilsendelsen har jeg betragtet som Opfordring til en Udtalelse derover*).

Efter Dr. R.'s Forslag skal der udstedes Sparemærker fra 10 kr. til 10 fl., men disse ville alene være at erholde paa Postanstalter og maa der indklæbes, som Bevis for det kontante Indskud. Hensigten med Mærkerne er altsaa kun en Regnskabskontrol. Ny, forandrede, Mærker skulle gjøres gjældende ved hvert Aars Begyndelse, fra hvilken Tid de give Rente. Ved Kjøb maa altsaa den paaløbne Rente tillægges den nominelle Værdi. Indklæbningen skal ske i Sparekassebøger, hvis Blade ere inddelte hver i 5 Kupons med 3 Hoved-Rubriker: den første til et Mærke, den anden til Indtegning af Opsigelse, den tredje til Notering af sket Udbetaling. Ejerens Navn skal anføres paa et Blad foran i Bogen, men denne eller dens Indhold skal ikke

*) Denne har jeg sendt, og den er optaget i Bladet af 28. April og 5. Maj.

i Reglen være protokolleret. Kun et eget Slags Sparekassebøger, betalbare efter 3 Maaneders Opsigelse, kunne, efter Anmeldelsen i Forkommelsestilfælde, blive fuldstændig sikrede mod Udbetaling til urette Ihænde-haver. Mærkernes Annullering og Attestering i Sparekassebogen foregaar paa Postkontoret strax, naar Indbetaling sker. Enhver Udbetaling fordrer — tildels for at forhindre Uredelighed — en kort forudgaaende Opsigelse, som indtegnes i den dertil bestemte Rubrik ved Siden af det tilsvarende Antal Mærker. Opsigelse og Udbetaling skal kunne finde Sted ved hvilken som helst Postanstalt i hele Riget, uden Hensyn til, hvor Indbetalingen er sket. Ved Udbetalingen ud-rives de tilbagebetalte Kupons, som kvitteres paa Bagsiden, hvorefter de blive Regnskabs-Bilage for Postkontoret.

En Kontoføring, som den der almindelig finder Sted i andre Sparekasser, og som jeg har foreslaaet henlagt til et Hovedbogholderi, har Dr. R. altsaa anset ufor-nøden. Forsendelsen mellem Indskyderne og Hovedbogholderiet af Sparebøger til Notering vil dermed bortfalde og en udstrakt Portofrihed bliver ufor-nøden.

Derimod tabes efter Dr. R.'s Plan den Fordel, som jeg for-nemlig har tilsigtet, at Sparebogen tjener som den sikreste Sparebøsse, i hvilken Sparereren efterhaanden kan indsætte de i Mærker omsatte smaa Beløb, uden at han behøver hver Gang at henvende sig til en Postanstalt desangaaende, og derhos bliver der paalagt Postkontorerne betydeligt mere Arbejde, bl. A. ogsaa Rente-Beregning. Mærkernes Betaling efter Dagspris vilde ogsaa falde temmelig ubekvem, i al Fald hos os, hvor man ikke er fortrolig med Agio.

I den længere Artikel, som jeg har sendt til Oestr. Oekon. har jeg fremsat følgende Udkast til en ny Plan, ved hvilken en Forening af Fordelene ved begge de foregaaende er tilsigtet.

1. Kassens Overbestyrelse lader fabrikere Sparemærker af f. Ex. tre forskellige Værdier: 10 Øre, 1 Krone, 10 Kr. Disse blive først rentebærende fra den Dag, da Kjøberen i en Postanstalt har præsenteret et Beløb, mindst 1 Kr., i Mærker — indklæbede i hans Kassebog — og erhvervet Attest derfor.

2. Jeg havde foreslaaet en «Sparebog», hvori Mærkerne skulde indklæbes, og en Kontrabog, i hvilken Mærkernes Beløb blev overført, samtidig med at disse bleve annullerede og Beløbet noteret i Hovedkontoret. Disse to Bøger kunne forenes i den ene, som under Passus 1 er kaldet en Kassebog.
3. Overbestyrelsen lader fabrikere saadanne Kassebøger, forsynede med Løbe-Nr.
4. Der gives en Rabat af 1 pCt. paa Sparemærker à 10 Øre, $\frac{1}{2}$ pCt. paa do. à 1 Kr., $\frac{1}{4}$ pCt. paa do. à 10 Kr. og en betydelig højere Rabat paa Kassebøger i et Antal af 25 Stkr. — for at vinde Forhandlere.
5. I Kassebogen findes et Aftryk af Sparekassens Regler. Dens første Blad er bestemt til Indlegning af Ejerens Navn paa første Side og hans egenhændige Underskrift paa den anden Side. Bogens sidste Blad er indrettet til Sammendrag, Renttilskrivning og Opgjørelse. De mellemliggende paginerede Sider have Plads til Ejerens Navn over de til Sparemærkernes Indsættelse bestemte Rubriker, og neden for disse findes Blanket til Udfyldning af Postkontorets Attest, der kan lyde:

«Denne Side i Kassebog Nr. . . . er Dags Dato forevist med Beløb . . . Kr. . . . Øre.

(Stempel). (Underskrift).

Bogen indeholder kun et ringe Antal af saadanne Sider (12 à 20 f. Ex.), for ikke at besværliggjøre Opgjørelsen. Naar Bogen er udskreven, indsendes den til Hovedkontoret, hvor Saldoen overføres i en ny Bog, forsynet med samme Løbe-Nr.
6. Opsigelse af indestaaende Beløb sker paa en løs Blanket, af hvilken der findes Expl. i hver Bog. Denne Blanket er paa den anden Side indrettet til Begjæring af Opgjørelse eller Overførelse i en ny Bog.
7. Annullering eller Gjennembugning af Sparemærkerne sker kun i Hovedkontoret, og der først, naar deres paalydende Beløb er tilbagebetalt eller overført.
8. Tilbagebetaling sker efter Postanvisninger, som udstedes

af Hovedkontoret, efter at Kassebogen med en Opsigelse er indleveret i en Postanstalt, hvorfra Indsendelse sker. Summen kan anvises samlet eller fordelt paa flere i Opsigelsen angivne Personer. Postanstalten giver en Kvittering for den afleverede Kassebog, i hvilken Ejerens Navn og Saldoen angives. En saadan Kvittering er dog kun bindende med Hensyn til Bogens Tilbagelevering, ikke med Hensyn til Saldoens Rigtighed.

9. For udbetalte Beløb betales Postanvisnings-Porto. Iøvrigt falder ingen Porto-Udgifter paa Interessenterne.
10. Kassebøger kunne forlanges noterede ved det Postkontor, hvortil Ejeren søger. For saadanne betales et Gebyr og de blive forsynede med et Lokal-Stempel og tilhørende Løbe-Nr. Opsigelse af Beløb i saadanne Bøger maa stedse indsendes gennem det Kontor, ved hvilket disse ere noterede.

Af de tilføjede Bemærkninger maa jeg her navnlig fremhæve én, foranlediget ved min Tvivl om, at de finansielle Sagskyndige ville finde det forsvarligt at opgive et Regnskab, der til enhver Tid giver klar Oversigt over Kassens Status og tillige over hvad der indestaar paa hver Konto.

Dette vil kunne opnaas ved en Listeførelse ved hver Postanstalt over de til Forrentning noterede Summer, af hvilke der — helst samtidig ved Gjennemskrift — tilvejebringes en tro Kopi, som indsendes til Hovedkontoret, hvor Indførelse paa Konti maatte ske. Det forekommer mig, at dette Arbejde ikke vilde være uforholdsmæssig stort, navnlig naar der alene føres Liste over Konto-Nr., hvorimod Ejerens Navn kun bliver anført i hans Kassebog, hvis den ikke, efter Regel 10, tillige er lokal noteret.

Forøvrigt har jeg til Overvejelse henstillet flere Bestemmelser, sigtende til at forhindre Misbrug af Rabatten, Afvaskning eller Eftergjørelse af Mærker og Salg af falske Mærker. Af saadanne Bestemmelser skal jeg her kun nævne: Gjennemhugning af Mærkerne istedetfor Stempeling, Autorisation for de Folk, i dertil egnede Stillinger, som skulle være rabatberettigede Forhandlere, samt 4 dobbelt Størrelse og særlige Forholdsregler, med Hensyn til de største Mærker.